

Mr. J.P.H. Donner
Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Amsterdam, 19 september 2007

Geachte minister,

Als MVO Platform (een samenwerkingsverband van 35 maatschappelijke organisaties en vakbonden op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen) willen wij uw aandacht vragen voor enkele opmerkelijke ontwikkelingen met betrekking tot de duurzame bedrijfsvoering van de overheid waarbij ook uw ministerie een belangrijke rol speelt.

Duurzaamheid is een speerpunt van het kabinetsbeleid. Zoals u weet heeft de Tweede Kamer in 2005 een motie aangenomen waarin zij de rijksoverheid opdraagt om in 2010 duurzaamheid als zwaarwegend criterium mee te nemen bij 100% van alle rijksinkopen en rijksinvesteringen. Voor lokale overheden geldt een percentage van 50%. Inmiddels hebben negentien gemeenten, met meer dan 100.000 inwoners, zich overigens vrijwillig gecommitteerd aan het percentage van 100% duurzaam inkopen per 2010.

Graag leggen wij u twee zaken voor die door leden van het MVO Platform zijn aangedragen en die bij ons de zorg hebben gewekt dat het overheidsbeleid op het gebied van duurzaam inkopen en aanbesteden nog lang niet aan de gewekte verwachtingen voldoet.

In augustus 2007 maakte uw ministerie bekend dat de overheid erin is geslaagd om op een totaal bedrag van 70 miljoen euro 10 tot 15 miljoen te besparen op de aanschaf van Informatie- en Communicatietechnologie. Het betreft ICT voor zes ministeries en 31 andere overheidsdiensten in het kader van het project Europees Aanbesteden Samenwerking ICT (EASI). De leiding van dit project was, zo lezen wij in een persbericht van 8 augustus 2007, in handen van uw ministerie.

Uit het persbericht blijkt niet dat bij het gunnen van deze omvangrijke overheidsopdracht ook duurzaamheidcriteria een rol hebben gespeeld. Navraag leerde ons dat energiezuinigheid een van de aspecten is waaraan leveranciers moeten voldoen middels het zgn. Energy Star Label. Verder kunnen deelnemers aan het project zelf bij een bestelling van producten en diensten, *indien zij dat wensen*, (andere) milieuaspecten een rol laten spelen. Over sociale criteria zegt de overeenkomst echter niets, noch als 'wegingsfactor', noch als voorwaarde vooraf.

Sociale criteria maken echter expliciet deel uit van de door de overheid te hanteren duurzaamheidcriteria die in 2010 door alle landelijke overheidsdiensten moeten zijn geïmplementeerd. Sinds het voorjaar van 2006 wordt onder leiding van uw ministerie in de Denktank Sociale Criteria aan

het opstellen van deze criteria gewerkt, inclusief de manier waarop deze geïmplementeerd moeten worden. De voorstellen daarvoor zijn momenteel in de eindfase van besluitvorming binnen de Stuur- en Programmagroep Duurzame Bedrijfsvoering van de overheid. Het MVO Platform acht het niet mogelijk duurzaamheid te bevorderen zonder aandacht voor alle pijlers - sociaal, ecologisch en economisch - van duurzame ontwikkeling.

Het is voor ons onbegrijpelijk dat sociale criteria, waaronder de vier fundamentele arbeidsrechten die alle ILO-leden verondersteld worden in de praktijk te brengen, niet zijn betrokken bij de duurzaamheidstoets van deze omvangrijke overheidsopdracht. Dit bevreemdt ons des te meer omdat het hier een tweejarige raamovereenkomst met de betrokken bedrijven betreft, met optie tot verlenging met maximaal twee maal één jaar. Juist een dergelijke overeenkomst biedt mogelijkheden om nu globale afspraken over sociale criteria te maken en deze later, als de sociale criteria definitief zijn vastgesteld, te vertalen in concrete afspraken. Nu loopt deze overeenkomst mogelijk tot 2011 of 2012 zonder dat duurzaamheidscriteria bij de ICT-aanbesteding worden betrokken.

Wij achten het tevens op geen enkele wijze met de motie van de Tweede Kamer te rijmen dat de toepassing van al bestaande milieucriteria wordt overgelaten aan de wensen van de individuele deelnemers aan EASI.

Er is alle reden om juist bij de aanbesteding van ICT grondig naar een aantal duurzaamheidsaspecten te kijken, zowel op sociaal als milieuterrein, gezien het aandeel van ICT in overheidsbestedingen. Wat dat laatste betreft: in 2003 en 2004 bestond volgens een rapport van MarketCap Marketingadvies 16% van de overheidsbestedingen uit ICT.

Uit onderzoek van onder meer de Stichting Multinationale Ondernemingen (SOMO) en Greenpeace blijkt dat sociale misstanden en milieuverontreiniging veelvuldig voorkomen in de productieketens van de bedrijven die nu een belangrijk deel van de ICT aan ministeries en andere overheidsdiensten leveren, waaronder Fujitsu-Siemens, Dell en HP. Het gaat daarbij vaak om ernstige schendingen van de arbeidsrechten in fabrieken in China, Thailand en de Filippijnen, waar onder meer gedwongen overwerk (leidend tot een werkweek 80 uur of meer) en lonen die ver onder het wettelijk minimum liggen veelvuldig voorkomen. Ook op milieugebied zijn er tal van problemen zoals het gebruik van (ook voor de werknemers) schadelijke stoffen en aanwezigheid van dergelijke stoffen in de producten zelf. Wij verwijzen u graag naar gedetailleerde rapporten op de websites van SOMO en Greenpeace.

Op basis van het bovenstaande vragen wij u met klem:

- zelf onderzoek te (laten) doen naar de omstandigheden waaronder de door de overheid recent aangeschafte of aan te schaffen ICT is of wordt geproduceerd;
- op basis daarvan en op grond van bestaand onderzoek indringend met de producenten te spreken over de resultaten en, waar nodig, aan te dringen op naleving van sociale en milieunormen;
- de sociale en milieucriteria (plus andere aspecten van duurzaamheid) zo spoedig mogelijk contractueel met de betreffende partijen vast te leggen en daartoe het bestaande contract aan te vullen met de genoemde criteria, ook als daar meerkosten aan verbonden zijn die zijn terug te voeren op het verbeteren van de duurzaamheidsprestaties;
- bij alle nieuwe ICT contracten heldere afspraken te maken over naleving van duurzaamheidscriteria.

Niet alleen bij ICT zijn op dit moment vragen te stellen wat betreft het hanteren van duurzaamheidscriteria door de overheid. Wij willen u ook wijzen op vragen die de Tweede Kamerleden van het CDA, Koopmans en Vietsch, onlangs aan de ministers van Verkeer & Waterstaat en VROM hebben gesteld over kinderarbeid en slavenarbeid bij het winnen van door Nederlandse gemeenten gebruikte natuursteen. De vragen zijn gebaseerd op het artikel 'De echte kosten van goedkoop Aziatisch natuursteen', onlangs gepubliceerd in het vakblad Stedelijk Interieur op basis van o.a. onderzoek van de Landelijke India Werkgroep. Koopmans en Vietsch vragen ook naar de duurzaamheidseisen, inclusief de sociale eisen, die bij de aanbesteding van Rijksinfraprojecten en door de Rijksgebouwendienst worden gehanteerd.

Ook in dit geval vragen wij de overheid nader onderzoek te laten doen naar de omstandigheden waaronder door de overheid gebruikte natuursteen wordt geproduceerd en in kaart te brengen hoeveel en welke soorten natuursteen door de rijksoverheid en lokale overheden worden gebruikt .

Uit beide bovengenoemde zaken blijkt dat duurzaam inkopen een weerbarstige materie is, zowel beleidsmatig als in de praktijk. Maar juist de overheid dient het goede voorbeeld te geven en alles op alles te zetten om duurzaamheidcriteria toe te passen bij haar aanbestedingen.

Wij zien uw reactie met veel belangstelling tegemoet.

Met de meeste hoogachting,
namens het MVO Platform,

Gerard Oonk en Gemma Crijns

cc.

- Mevrouw dr. J. M. Cramer, minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, coördinerend bewindspersoon Duurzaam Inkopen
- Drs. F. Heemskerk, staatssecretaris van Economische Zaken, coördinerend bewindspersoon Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
- Stuurgroep en Programmagroep Duurzame Bedrijfsvoering Overheid
- Leden van de Vaste Kamercommissies voor SZW, VROM en EZ van de Tweede Kamer

Bijlage: MVO Referentiekader